

Ajoneuvoalan työelämätoimikunnan tilannekuva 2018-2019

Ajoneuvoalan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2018 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2019 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2019 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2020 alkuvuodesta. Tarkistettavat suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2018		2019	
	koko tutkinto	tutkinnon osat	koko tutkinto	tutkinnon osat
Autoalan perustutkinto	1995	16001	1830	15690
Autotekniikan osaamisala	1629		1490	
Moottorikäyttöisten pienkonekorjauksen osaamisala	76		66	
Automaalauksen osaamisala	80		72	
Automyynnin osaamisala	32		26	
Varaosamyynnin osaamisala	49		47	
Autokorjauksen osaamisala	111		108	
Tyhjä	20		21	
Ajoneuvoalan ammattitutkinto	2	19	28	234
Rengaspalvelun osaamisala	0		1	
Työnjohdon osaamisala	0		2	
Vauriokorjauksen osaamisala	0		3	
Korjaamopalvelun osaamisala	1		18	
Myynnin ja asiakaspalvelun osaamisala	1		3	
Tyhjä	0		1	

Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto	0	0	8	45
Vauriokorjauksen osaamisala	0		3	
Korjaamopalvelun osaamisala	0		2	
Myynnin ja asiakaspalvelun osaamisala	0		0	
Ajoneuvoalan esimiestyön osaamisala	0		3	
Autoalan myyjän erikoisammattitutkinto	13	5	1	5
Varaosien ja tarvikkeiden osaamisala	9		0	
Ajoneuvo - ja/tai konemyynnin osaamisala			0	
Tyhjä	4		1	
Autoalan työnjohdon erikoisammattitutkinto	57	216	25	101
Autokorimekaanikon ammattitutkinto	10	38	7	11
Autokorimestarin erikoisammattitutkinto	3	18	11	25
Automaalarimestarin erikoisammattitutkinto	2	30	13	46
Automaalarin ammattitutkinto	6	31	1	7
Automekaanikon erikoisammattitutkinto	15	44	51	159
Henkilöautotekniikka	7		17	
Kuorma- ja linja-autotekniikka	0		15	
Työkonetekniikka	0			
Tyhjä	8		19	
Automyyjän ammattitutkinto	3	16	11	60
Henkilöautomekaanikon ammattitutkinto	80	295	79	357
Pienkonemekaanikon ammattitutkinto	11	50	4	20
Raskaskalustomekaanikon ammattitutkinto	47	222	50	333
Linja-autotekniikka	2		1	
Kuorma-autotekniikka	12		27	
Työkonetekniikka	24		18	
Tyhjä	9		4	
Rengasalan ammattitutkinto	2	0	0	0
Varaosamyynnin ammattitutkinto	21	54	32	134
Yhteensä	2267	17039	2151	17227

*Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia.

Opiskelun tavoite tutkinnon osittain (määrä)	2018		2019	
	tavoitteena tutkinnon osa/osia	tavoitteena koko tutkinto (tutkinnon osia kpl)	tavoitteena tutkinnon osa/osia	tavoitteena koko tutkinto (tutkinnon osia kpl)
Autoalan perustutkinto	304	15697	350	15340
Ajoneuvoalan ammattitutkinto	3	16	66	168
Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto	0	0	0	45
Autoalan myyjän erikoisammattitutkinto	0	5	0	5
Autoalan työnjohdon erikoisammattitutkinto	0	216	0	101
Autokorimekaanikon ammattitutkinto	0	38	0	11
Autokorimestarin erikoisammattitutkinto	0	18	0	25
Automaalarimestarin erikoisammattitutkinto	0	30	0	46
Automaalarin ammattitutkinto	0	31	0	7
Automekaanikon erikoisammattitutkinto	0	44	0	159
Automyyjän ammattitutkinto	0	16	0	60
Henkilöautomekaanikon ammattitutkinto	0	295	0	357
Pienkonemekaanikon ammattitutkinto	0	50	0	20
Raskaskalustomekaanikon ammattitutkinto	26	192	12	321
Rengasalan ammattitutkinto	0	0	0	0
Varaosamyyjän ammattitutkinto	0	54	0	134
Yhteensä	333	16702	428	16799

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista valmistuvat jakaantuvat merkittävästi.

Tutkintoon johtavia koulutusten käynnistymisiä ei tapahdu joka vuosi ja tutkintoon ei valmistuta joka vuosi vaan joka toinen vuosi, joka voi selittää vaihtelut suoritusmäärissä. Ammattitutkintoja on tarjolla oppilaitoksissa vähänlaisesti. Tähän syynä voi olla, että yrityksissä järjestetään omia täydennyskoulutuksia, jotka eivät johda tutkintoon.

Tutkinnon osiin ja sähkötyöturvallisuuteen liittyvää koulutusta on annettu laajasti.

Merkkiliikkeiden kanssa tehdään yhteistyötä, joissa hyödynnetään valmistavaa koulutusta tutkintoihin valmistauduttaessa. Tutkinnoissa keskitytään pääosin perustutkintoihin. Tällä varmistetaan alalle tulon perusvaatimukset.

Marginaalisesti suoritettut tutkinnot ja osaamisalat

Automyyjän perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suoritusmäärät ovat pieniä ja ovat laskussa.

Autoalan perustutkinnon kautta ei työllistytä pääosin autoalalle automyyjiksi. Automyyjän tehtäviin työllistytään usein muun koulutuksen kautta, pääasiassa kaupallisten perustutkintojen ja kaupallisten ammattikorkeakoulututkintojen kautta.

Varaosamyyjistä on edelleen tarvetta. Koulutus varaosamyyjän perustutkinnosta jatkotutkintoihin on tarpeellinen.

Tutkintojen järjestäminen

Tutkinto	Järjestämisluvut	Aktiiviset järjestäjät	Lisätietoa
Autoalan perustutkinto	57	53	
Ajoneuvoalan ammattitutkinto	33	12	
Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto	20	5	voimaantulo 1.1.2019

*ei sisällä siirtymäajalla olevia tutkintoja

*aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2018 tai 2019 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella.

Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämisluvien määrissä ja tutkintojen järjestäminen

Aktiiviset koulutuksen järjestäjät ovat vähentyneet, koska useat isot oppilaitokset ovat yhdistyneet keskenään. Tilastojen mukaan aktiivisia koulutuksen järjestäjiä on järjestämisluviin nähden Ajoneuvoalan ammattitutkinnossa 36 % ja Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinnossa 25 %.

Ajoneuvoalan ammattitutkintojen osalta tilanne näyttää huolestuttavalta, koska tutkintojen suorittaminen on vähentynyt ja miten voitaisiin aktivoida ajoneuvoalan ammattitutkintoa. Yritysten ja oppilaitosten välistä yhteistyötä tulisi lisätä merkittävästi paikkakunnittain. Tällä voitaisiin saada lisättyä tutkintojen suorittamista.

Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinnot ovat myös vähentyneet. Autokorin- ja automaalarin ammatti- ja erikoisammattitutkinnot sekä Autoalan työnjohdon erikoisammattitutkinnot tulevat säilymään. Näiden tutkintojen osalta on todella tarvetta yrityksissä. Yritys ja oppilaitosyhteistyön merkitys korostuu tutkintojen tarjoamisessa.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakaantuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Autoalan perustutkintoja suoritetaan eniten.

Tutkinnon ja tutkintojen osien suorituksen jakaantuvat isojen koulutuksen järjestäjien välillä.

Autokori- ja automaalarimestaritutkinnot ovat tutkintoja, joihin ei ole riittävästi opettajia tutkintojen vastaanottamiseen (arvioijiksi). Opettajien määrä oppilaitoksissa näiden osalta on huolestuttavan pieni.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti

Automaalarin ja autokoripuolen tutkinnoissa on nähtävissä alueellista ongelmaa.

Tutkintojen järjestämiset keskittyvät pääasiallisesti pääkaupunkiseudulle ja Oulun seudulle.

Lahden seudulla ei ole osaavia henkilöitä, mutta ongelmana on se, ettei Lahden alueella löydy koulutuksen järjestäjää, joka voisi tuottaa näitä osaajia alueen yrityksille.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Autoalan perustutkinto

Näytön suorituspaikat (2018): Työpaikka ja oppilaitos 3,96 %, oppilaitos 11,41 %, työpaikka 29,88 %.
Ei tietoa 54,76 %

Näytön suorituspaikat (2019): Työpaikka ja oppilaitos 3,53 %, oppilaitos 11,96 %, työpaikka 31,02 %.
Ei tietoa 53,49 %

Arvioinnista päättäneet (2019): Työnantaja, työelämän edustaja + opettaja/koulutuksen järjestäjä 3942, vain koulutuksen järjestäjän edustaja arvioija/arvioijat ja opettaja 71, vain työnantaja/työelämä 115. Opettaja 2508. Ei tietoa 8352.

Ajoneuvoalan ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat (2018): Työpaikka 57,89 %. Ei tietoa 42,11 %

Näytön suorituspaikat (2019): Työpaikka ja oppilaitos 6,84 %, oppilaitos 0,43 %, työpaikka 62,39 %.
Ei tietoa 30,34 %

Arvioinnista päättäneet (2019): Työnantaja, työelämän edustaja + opettaja/koulutuksen järjestäjä 143, vain koulutuksen järjestäjän edustaja arvioija/arvioijat ja opettaja tyhjä, vain työnantaja/työelämä 6. Opettaja 2. Ei tietoa 71.

Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto

Näytön suorituspaikat (2018): Tiedot puuttuvat.

Näytön suorituspaikat (2019): Työpaikka 55,56 %, työpaikka ja oppilaitos tyhjä, oppilaitos 35,56 %.
Ei tietoa 8,89 %.

Arvioinnista päättäneet (2019): Työnantaja, työelämän edustaja + opettaja/koulutuksen järjestäjä 25, vain koulutuksen järjestäjän edustaja arvioija/arvioijat ja opettaja tyhjä, vain työnantaja/työelämä tyhjä. Opettaja 16. Ei tietoa 4.

Tutkinto	aloituskysely/HOKS	päättökysely/näytöt
Ajoneuvoalan ammattitutkinto	4,1	ei tietoa
Autoalan perustutkinto	4,1	4,2
Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto	4,1	ei tietoa
Henkilöautomekaanikon ammattitutkinto	ei tietoa	4,7
Varaosamyyjän ammattitutkinto	ei tietoa	4,8
Autoalan työnjohdon erikoisammattitutkinto	ei tietoa	4,7
Automekaanikon erikoisammattitutkinto	ei tietoa	4,9
Auto- ja kuljetusalantyönjohdon ammattitutkinto	ei tietoa	4,3
Raskaskalustomekaanikon ammattitutkinto	ei tietoa	4,3

**opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 7/2018 – 9/2019. Arviointiasteikko 1-5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä
Pohdintoja*

Osaamisen arvioinnin kaksikantaisuuden toteutuminen ja perustelut oppilaitoksissa järjestettävillä näytöillä

Osaamisen arviointi kaksikantaisesti ei toteudu toivotulla tavalla.

Näyttö toteutetaan oppilaitoksissa vain, jos näyttöä ei saada kohtuullisen ajan kuluessa järjestettyä työpaikalla.

Tutkintoja suoritetaan 70 % pääosin työpaikalla. Määrä tulisi olla suurempi ja perustelut selkeämmät oppilaitoksessa järjestettyihin näyttöihin. Tutkinnoista 30 % ei tietoa, on huolestuttava tieto ammattitutkinnon osalta.

Perustutkintoja suoritetaan vain 30 % työpaikalla ja 70 % oppilaitoksessa tai muu, on huolestuttava tieto, johon tarvitaan ohjeistusta näyttöjen osalta tarkemmin.

Syitä voisi selittää osaltaan oppilaitosten eri järjestelmät ja näyttöjen kirjausten erilaisuudet sekä näihin liittyvä ohjeistuksen puute.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Ei voi tehdä yleistyksiä oikaisupyynnöistä, koska ajoneuvoalan työelämätoimikunnalla ei ole ollut yhtään oikaisupyynnöitä käsiteltävänä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Vierailukäynneillä tehdyt havainnot ovat osoittaneet, että osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat on laadittu hyvin ja ne ovat suunnitelmien mukaisesti tehty.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Vierailukäynneillä tehtyjen havaintojen perusteella henkilökohtaistaminen on tehty tarkoituksenmukaisesti ja oppilaitoskohtaisesti. Henkilökohtaistaminen on toteutunut käytännössä.

Hyvät käytännöt

Koulutuksen järjestäjät ovat tarjonneet rinnakkaisia polkuja ja keventäneet opiskelua henkilökohtaistamisen kautta, jos opiskelijalla esimerkiksi on ollut vaikeuksia tutkinnon suorittamisen kanssa tai opiskelu ei ole edistynyt toivotulla tavalla.

Kehittämiskohteita järjestäjien toiminnassa

Keskustelussa yhden koulutuksen järjestäjän kanssa ilmeni joitakin haasteita esimerkiksi, miten löytää mielekkäitä työpaikkoja valmistuneille. Keskeytymisen ehkäisyyn pitäisi löytää keinoja.

On myös tehty havaintoja vierailukäynneillä, että koulutuksen järjestäjät tekevät yhteistyötä myös alueen ulkopuolella olevien työpaikkojen kanssa.

Pääkaupunkiseudulla on tosi iso pula autoasentajista mm. autokorikorjaajista. Koulutuksen järjestäjien tulisi kiinnittää paremmin huomiota markkinointiin tämän asian korjaamiseksi, koska tarjontaa olisi. Tulisi myös miettiä, miten toteutetaan niiden ajoneuvojen opetus, jotka toimivat eri energiamuodoilla.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Tutkinnon perusteet on vastanneet hyvin tämän päivän työelämän tarpeisiin. Räättälöimismahdollisuudet ja yhteistyö työelämän ja oppilaitoksen kanssa.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Valinnaisuus on toteutunut tutkintojen suorittamisessa esimerkiksi automaalauksen osalta siten, että annetaan perusopetusta oppilaitoksessa ja konkreettinen ammatillinen osaaminen annetaan työelämässä. Menettelytavasta on sovittu erikseen työelämän kanssa. Menettelytavalla hyödynnetään työelämäyhteistyötä.

Lisäohjeistuksen tarpeet tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksissa tai ammattitaidon osoittamistavoissa

Lisäohjeistuksen tarpeita on tullut esille eri energiamuodolla toimivien autojen (sähkö, hybridi, kaasu, vety) vaatimuksissa sekä myös ICT-osaamisen ja ohjelmointiin liittyvien taitojen ammattitaitovaatimuksissa tai ammattitaidon osoittamistavoissa.

Kokemuksia uusien tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Ei ole kokemuksia uusien tutkinnon perusteiden toimivuudesta. Työelämätoimikunta pitää tulevaisuuden kannalta tärkeinä, isoina asiakokonaisuuksina energian, ekonomian, ekologian sekä palveluliiketoiminnan osaamista. Lisäksi tärkeänä osana tulevat olemaan vuorovaikutus- ja asiakaspalvelutaidot.